

WZPS-3.431.1.12.2024
Egzemplarz nr 2

**Protokół kontroli kompleksowej przeprowadzonej w Ośrodku Pomocy Społecznej w
Radowie Małym**

Jednostka kontrolowana:

Ośrodek Pomocy Społecznej w Radowie Małym
Radowo Małe 70
72- 314 Radowo Małe
e - mail: ops@radowomale.pl

Kontrolujący:

1. Anna Karska – inspektor wojewódzki - osoba kierująca zespołem,
 2. Monika Wilczyńska – inspektor wojewódzki,
- na podstawie upoważnienia Wojewody Zachodniopomorskiego nr 19/2024 z dnia 29 marca 2024 r.

Kontrolę przeprowadzono na podstawie art. 22 pkt 8 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1283 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. z 2025 r., poz. 1065).

Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym oraz Wójt Gminy Radowo Małe zostali powiadomieni o terminie przeprowadzenia kontroli, zgodnie z § 12 ust. 1 rozporządzenia w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej.

W dniu 29 marca 2024 r. kontrolujący złożyli oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie ich od udziału w kontroli.

Data rozpoczęcia i zakończenia kontroli:

Kontrolę przeprowadzono w dniach od 8 do 12 kwietnia 2024 r.

Zakres kontroli

Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej w okresie od 1 stycznia 2023 r. do dnia zakończenia kontroli.

Funkcję Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej od 9 października 2017 r. sprawowała Pani Anna Marcinkowska. Ustalenia zawarte w protokole oparto o informacje udzielone przez Kierownika Ośrodka oraz skontrolowaną dokumentację. Kontrola została przeprowadzona w oparciu o Program kontroli kompleksowej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Radowie Małym w dniach 8 - 12 kwietnia 2024 r. (akta kontroli str. 1 - 17)

Ilekoć w niniejszym protokole użyto następujących skrótów, oznaczają one:

- „Ośrodek”, „OPS” lub „Jednostka” – Ośrodek Pomocy Społecznej w Radowie Małym,
- „Gmina” – Gmina Radowo Małe,
- „ustawa o pomocy społecznej”, „ustawa”, „u.p.s.” - ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2024 r., poz. 1283 ze zm.),
- „Kodeks postępowania administracyjnego” lub „k.p.a.” – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. 2024 r., poz. 572 ze zm.),
- „Strategia na lata 2019 - 2023” - Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Radowo Małe na lata 2019 - 2023,
- „Strategia na lata 2024 - 2030” - Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Radowo Małe na lata 2024 - 2030,
- „Program dożywiania na lata 2019 - 2023” lub „Program na lata 2019 - 2023” - uchwała Nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" na lata 2019-2023 (M. P. z 2018 r., poz. 1007 ze zm.),
- „Program dożywiania na lata 2024 - 2028” lub „Program na lata 2024 - 2028” - uchwała Rady Ministrów nr 149 z dnia 23 sierpnia 2023 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024 - 2028 (M.P z 2023 r., poz. 881),
- „Rejestr” – rejestr miejsc, w których gmina udziela tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych, schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegowniach oraz ogrzewalniach,
- „Rozporządzenie w sprawie wywiadu środowiskowego” lub „rozporządzenie” – rozporządzenie Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia

2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. z 2021 r., poz. 893 ze zm.)

- „Rozporządzenie w sprawie kontraktów” – rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 8 listopada 2010 r. w sprawie wzoru kontraktu socjalnego (Dz. U. Nr 218, poz. 1439).

I Organizacja Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym

Ośrodek Pomocy Społecznej w Radowie Małym powstał na podstawie Uchwały Nr XIII/58/90 Gminnej Rady Narodowej w Radowie Małym z dnia 27 kwietnia 1990 r. w sprawie powołania Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym.

W kontrolowanym okresie organizację i działania Ośrodka określały następujące dokumenty:

1. Statut Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym przyjęty uchwałą Nr XXI/156/2021 Rady Gminy Radowo Małe z dnia 24 czerwca 2023 r. w sprawie uchwalenia Statutu Ośrodka.
2. Regulamin Organizacyjny Ośrodka wprowadzony Zarządzeniem Nr 17/2021 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym z dnia 4 sierpnia 2021 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Organizacyjnego OPS w Radowie Małym.

W okresie objętym kontrolą OPS w Radowie Małym realizował zadania wynikające, m.in. z:

- ustawy o pomocy społecznej,
- ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych,
- ustawy o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
- ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
- ustawy o świadczeniach rodzinnych,
- ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej ze środków publicznych,
- ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- ustawy o ochronie zdrowia psychicznego,
- ustawy o zatrudnieniu socjalnym,
- ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy,

- ustawy o dodatkach mieszkaniowych,
- ustawy prawo energetyczne,
- ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
- ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych,
- ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

Dodatkowo realizowano, m.in.:

- programy osłonowe: „Korpus Wsparcia Seniora”, „Opieka Wytchnieniowa”,
- paczki żywnościowe,
- pomoc materialną dla uczniów,
- Kartę Dużej Rodziny.

Nie wniesiono uwag do skontrolowanej dokumentacji.

Kierownik Ośrodka, Pani Anna Marcinkowska, w związku z art. 110 ust. 7 ustawy o pomocy społecznej, została upoważniona do wydawania decyzji administracyjnych w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej należących do właściwości Gminy zarządzeniem nr 23/2019 Wójta Gminy Radowo Małe z dnia 1 lutego 2019 r.

W kontrolowanym okresie do wydawania decyzji administracyjnych, na podstawie art. 110 ust. 8 ustawy o pomocy społecznej został upoważniony na czas nieobecności w pracy Kierownika OPS w Radowie Małym 1 pracownik socjalny.

Kierownik Ośrodka poinformowała, że pracownicy socjalni na terenie Gminy Radowo Małe poruszali się gminnym busem, jak również samochodami prywatnymi w ramach delegacji.

Dokumentacja dotycząca klientów przechowywana była w szafach, zamykanych na klucz. Świadczenia z pomocy społecznej były wypłacane w kasie Banku Spółdzielczego w Goleniowie, Oddział Łobez, Filia w Radowie Małym, w budynku Urzędu Gminy bądź przelewem bankowym na wskazane przez klientów numery rachunków bankowych.

Ośrodek wyposażony był w sprzęt biurowy oraz komputerowy. Pracownicy socjalni pracowali z zastosowaniem systemu informatycznego Opieka ZETO Koszalin.

Budynek, w którym znajdował się OPS był pozbawiony barier architektonicznych. Dodatkowo przy wejściu do budynku OPS znajdował się dzwonek, który umożliwiał klientom zasygnalizowanie swojej obecności - w razie potrzeby pomocy w dotarciu do Ośrodka.

Korespondencja zewnętrzna Ośrodka była przyjmowana i rejestrowana w punkcie kancelaryjnym, w rejestrze wpływu podań, i rozdzielana przez Kierownika zgodnie z zakresem czynności danego pracownika. Czynności kancelaryjne, dokumentowanie przebiegu załatwiania spraw, gromadzenia i tworzenia dokumentacji prowadzone były w sposób tradycyjny.

(akta kontroli str. 18 - 21)

Ośrodek Pomocy Społecznej w Radowie Małym posiadał własne przepisy kancelaryjne i archiwalne, wprowadzone Zarządzeniem nr 4/19 z dnia 21 października 2019 r. Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym w sprawie instrukcji kancelaryjnej, jednolitego rzeczowego wykazu akt oraz instrukcji o organizacji i zakresie działania składnicy akt. Zarządzeniem nr 1/2024 Kierownika OPS w Radowie Małym z dnia 13 marca 2024 r. wprowadzono zmiany do instrukcji kancelaryjnej i jednolitego rzeczowego wykazu akt. Zarządzenia zostały zatwierdzone przez Dyrektora Archiwum Państwowego w Szczecinie. W trakcie czynności kontrolnych ustalono, że wydawanym decyzjom administracyjnym z zakresu pomocy społecznej nadano znaki spraw zgodne z jednolitym rzeczowym wykazem akt.

W kontrolowanym okresie nie wpłynęła żadna skarga na działalność OPS oraz żadna skarga do Kierownika na pracowników Jednostki.

(akta kontroli str. 22 - 50)

II Stan zatrudnienia i kwalifikacje osób zatrudnionych

W Ośrodku Pomocy Społecznej w Radowie Małym na dzień przeprowadzenia kontroli zatrudnionych było 3 pracowników socjalnych.

Zgodnie z art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osoby kierujące jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej są obowiązane posiadać, co najmniej 3-letni staż pracy w pomocy społecznej oraz specjalizację z zakresu organizacji pomocy społecznej. W wyniku analizy akt osobowych ustalono, że Kierownik Ośrodka Pomocy

Społecznej w Radowie Małym, Pani Anna Marcinkowska, spełnia wymagania kwalifikacyjne określone w art. 122 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej.

Wymagania kwalifikacyjne pracowników socjalnych określa art. 116 ust. 1 oraz art. 156 ustawy o pomocy społecznej. W trakcie kontroli ustalono, że zatrudnieni w Ośrodku w Radowie Małym pracownicy socjalni posiadali wymagane przepisami kwalifikacje.

Zgodnie z art. 110 ust. 11 ustawy o pomocy społecznej ośrodek pomocy społecznej zatrudnia pracowników socjalnych proporcjonalnie do liczby ludności w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na 2000 mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną w stosunku jeden pracownik socjalny zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy na nie więcej niż 50 rodzin i osób samotnie gospodarujących. Brzmienie art. 110 ust. 11 dopuszcza dwa sposoby ustalenia liczby pracowników socjalnych - w odniesieniu do liczby mieszkańców lub w odniesieniu do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących objętych pracą socjalną. Ośrodek w Radowie Małym ustala liczbę pracowników socjalnych w odniesieniu do liczby mieszkańców Gminy. Na dzień rozpoczęcia kontroli liczba mieszkańców Gminy wynosiła 3288 osób. Wobec powyższego wskaźnik został spełniony - na jednego pracownika socjalnego przypadało 1 096 mieszkańców.

W myśl art. 110 ust. 12 ww. ustawy ośrodek pomocy społecznej zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy nie mniej niż 3 pracowników socjalnych. Na dzień kontroli w Ośrodku Pomocy Społecznej w Radowie Małym zatrudnionych było 3 pracowników socjalnych zatrudnionych na cały etat. Należy zatem stwierdzić, że stan zatrudnienia pracowników socjalnych Ośrodka był zgodny z art. 110 ust. 12 ustawy.

Pracownikom socjalnym, realizującym pracę socjalną w środowisku, przyznano dodatek do wynagrodzenia zasadniczego zgodnie z art. 121 ust. 3a ustawy o pomocy społecznej. Zgodnie z dyspozycją Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, przekazaną pismem znak: ZO.OK.077.8.2019.AW z dnia 8 maja 2019 r., ww. dodatek nie jest wliczany do wysokości wynagrodzenia zasadniczego osób zatrudnionych na stanowisku pracownika socjalnego.

Pracownicy socjalni w dniu kontroli posiadali aktualne legitymacje służbowe, określone przepisami prawa oraz stosowne upoważnienia wydane przez administratora danych o dopuszczeniu do przetwarzania danych osobowych oraz pisemne zobowiązania osób upoważnionych do przetwarzania danych osobowych do zachowania ich w tajemnicy wynikające z art. 100 ust. 6 ustawy o pomocy społecznej. (akta kontroli str. 51 - 57)

III Ogólne założenia polityki społecznej gminy

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka.

W Gminie Radowo Małe w kontrolowanym okresie obowiązywały:

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych przyjęta Uchwałą Nr IX/68/2019 Rady Gminy Radowo Małe z dnia 7 listopada 2019 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Radowo Małe na lata 2019-2023;
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych przyjęta Uchwałą Nr XLII/301/2023 Rady Gminy Radowo Małe z dnia 21 grudnia 2023 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Radowo Małe na lata 2024-2030.

Art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej stanowi:

Strategia, o której mowa w ust. 1, zawiera w szczególności:

1. diagnozę sytuacji społecznej, w tym określenie zdolności podmiotów ekonomii społecznej do realizacji usług społecznych w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych;
2. prognozę zmian w zakresie objętym strategią;
3. określenie:
 - a. celów strategicznych projektowanych zmian,
 - b. kierunków niezbędnych działań,

- c. sposobu realizacji strategii oraz jej ram finansowych,
 - d. wskaźników realizacji działań.
4. Strategia, o której mowa w ust. 1, opracowana przez gminę i powiat określa usługi społeczne w zakresie, o którym mowa w art. 2 ust. 1 pkt 1-14 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych, oraz zadania publiczne, o których mowa w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r. poz. 1491 ze zm.), zlecane w trybach, o których mowa w tej ustawie.

Zespół kontrolujący ustalił, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Radowo Małe na lata 2019 - 2023 zawierała elementy określone w art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej zgodnie z przepisami ww. ustawy w dniu podjęcia uchwały w sprawie przyjęcia Strategii.

W trakcie kontroli stwierdzono, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Radowo Małe na lata 2019 - 2023 nie była w 2023 i 2024 r. (do dnia kontroli) poddawana monitoringowi i ewaluacji. Kierownik OPS złożyła wyjaśnienia w tej sprawie, cyt.: „Ze względu na dodatkowe zadania nałożone na Ośrodek Pomocy Społecznej nie został sporządzony raport oraz monitoring za rok 2022. Raport za rok 2023 zostanie sporządzony do końca 2024 r.” Pouczono Kierownika Ośrodka, o konieczności podjęcia działań zmierzających do prowadzenia monitoringu Strategii zgodnie z założonymi w dokumencie działaniami.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Radowo Małe na lata 2024-2030 nie zawierała elementów wskazanych w art. 16b ust. 2 pkt 1 i ust. 3 ustawy o pomocy społecznej. W ocenie kontrolujących dokument zbyt ogólnie określał zdolność podmiotów ekonomii społecznej działających na terenie Gminy Radowo Małe do realizacji usług społecznych (str. 55 Strategii). Na terenie Gminy funkcjonowało 9 organizacji pozarządowych, ale nie została w sposób szczegółowy określona zdolność tych podmiotów do realizacji usług społecznych. Pouczono Kierownika Ośrodka, że należy podjąć działania zmierzające do dostosowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Radowo Małe na lata 2024 - 2030 do stanu zgodnego z obowiązującymi przepisami.

Zgodnie z art. 16a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej gmina, powiat i samorząd województwa przygotowują ocenę zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej. Zgodnie z art. 16a ust. 4 ustawy organ wykonawczy jednostki samorządu terytorialnego przedstawia, co roku do dnia 30 kwietnia odpowiednio radzie miejskiej, radzie powiatu, a do dnia 30 czerwca sejmikowi województwa właściwej jednostki samorządu terytorialnego ocenę zasobów pomocy społecznej. Ocena wraz z rekomendacjami jest podstawą do planowania budżetu na rok następny. W myśl powyższych przepisów w 2023 r. została opracowana Ocena zasobów pomocy społecznej za 2022 r. dla Gminy Radowo Małe i przedłożona Radzie Gminy w Radowie Małym w ustawowym terminie. W 2024 r. OPS w Radowie Małym przedstawił ocenę zasobów pomocy społecznej za rok 2023 zgodnie z obowiązującymi przepisami. Zgodnie z art. 16a ust. 4 ww. ustawy w przedłożonych dokumentach za 2022 i 2023 r. we wnioskach końcowych opracowano rekomendacje będące podstawą do planowania budżetu na rok następny.

Zgodnie z art. 110 ust. 9 ustawy o pomocy społecznej kierownik ośrodka pomocy społecznej składa radzie gminy coroczne sprawozdanie z działalności ośrodka oraz przedstawia potrzeby w zakresie pomocy społecznej. W toku czynności kontrolnych ustalono, że w kontrolowanym okresie Ośrodek Pomocy Społecznej w Radowie Małym opracował sprawozdanie z działalności Ośrodka i przedstawił je Radzie Gminy w Radowie Małym. Sprawozdania za rok 2022 i rok 2023 wpłynęły do Rady w ustawowych terminach. Sprawozdania z działalności Ośrodka określały potrzeby w zakresie pomocy społecznej, zgodnie z art. 110 ust. 9 u.p.s.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 10 do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej należy zapewnienie utrzymania oraz rozwoju systemu teleinformatycznego, a także sporządzanie sprawozdawczości i przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Zespół kontrolujący ustalił, że w kontrolowanym okresie sprawozdania resortowe za 2023 rok były przekazywane Wojewodzie Zachodniopomorskiemu za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej w terminach określonych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

(akta kontroli str. 58 - 63)

Zgodnie z art. 48a ust. 1 i ust. 4 ustawy o pomocy społecznej gmina zobowiązana jest do zapewnienia tymczasowego schronienia w następujących obligatoryjnych formach placówek: w schronisku dla osób bezdomnych, w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegowni oraz w ogrzewalni.

Gmina Radowo Małe zabezpieczyła potrzeby mieszkańców w zakresie schronienia dla osób bezdomnych w schronisku dla osób bezdomnych oraz schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi poprzez zawarcie umów:

w 2023 r.:

- ze Stowarzyszeniem Diogenes prowadzącym schronisko dla osób bezdomnych w Rynowie (umowa Nr 1/2023 zawarta 19 stycznia 2023 r. na usługę udzielania schronienia dla 2 osób z terenu Gminy)
- ze Stowarzyszeniem MONAR prowadzącym schronisko dla osób bezdomnych Markot w Łagiewnikach (umowa Nr 2/2023 zawarta 25 stycznia 2023 r. na usługę udzielania schronienia dla 2 osób z terenu Gminy),

w 2024 r.:

- ze Stowarzyszeniem Diogenes prowadzącym schronisko dla osób bezdomnych w Rynowie (umowa Nr 1/2024 zawarta 1 stycznia 2024 r. na usługę udzielania schronienia dla 2 osób z terenu Gminy),
- ze Stowarzyszeniem na Rzecz Oparcia Społecznego i Rozwoju „Perspektywa” (umowa Nr 1/2024 zawarta 15 kwietnia 2024 r. na usługę udzielania schronienia w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi dla 1 osoby z terenu Gminy).

Gmina Radowo Małe na dzień kontroli nie zapewniała miejsc schronienia tymczasowego w noclegowni i w ogrzewalni.

Zgodnie z art. 48a ust. 11b i ust. 11c ustawy o pomocy społecznej Gmina dokonuje zgłoszenia do rejestru miejsc, w których gminy województwa zachodniopomorskiego udzielają tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych, schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegowniach oraz ogrzewalniach. W toku kontroli ustalono, że Gmina Radowo Małe zgłosiła, zgodnie z

zawartymi umowami, wszystkie miejsca tymczasowego schronienia w placówkach dla osób bezdomnych do ww. rejestru.

(akta kontroli str. 60 oraz 64 - 72)

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych. Zespół kontrolujący ustalił, że w kontrolowanym okresie Gmina Radowo Małe nie realizowała ww. zadania.

Obligatoryjny charakter tego zadania wymaga, w szczególności zbadania potrzeb w zakresie tworzenia mieszkań wspomaganych/treningowych na terenie Gminy. Każdy organ administracji publicznej jest zobowiązany do wykonywania zadań, jakie spoczywają na nim z mocy ustawy. Tylko w przypadku, gdy zostanie ustalone, że brak jest potrzeby realizacji danego zadania, może nie być ono realizowane. W zakresie pomocy społecznej, ocena czy zadanie wymaga realizacji, jest dokonywana w Strategii. Potrzeba uruchomienia mieszkań treningowych i wspomaganych nie została zbadana w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Radowo Małe na lata 2024 - 2030. Kierownik poinformowała, że cyt. „W przypadku wystąpienia sytuacji, która wymagałaby wsparcia w formie mieszkania treningowego lub wspomaganego Gmina Radowo Małe będzie czyniła starania w celu zapewnienia takiego wsparcia.”

(akta kontroli str. 62)

Wsparcie dla osób z zaburzeniami psychicznymi na terenie Gminy zabezpieczali pracownicy socjalni oraz placówki zdrowia w ramach współpracy z OPS. Ośrodek zawarł 10 czerwca 2022 r. porozumienie o współpracy partnerskiej z Samodzielnym Publicznym Zakładem Opieki Zdrowotnej Szpital Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w Łodzi w zakresie nawiązania współpracy i objęcia opieką mieszkańców Gminy w ramach działania Centrum Zdrowia Psychicznego w Łobzie. Centrum Zdrowia Psychicznego oferuje kompleksową pomoc psychiatryczną, psychologiczną oraz psychoterapeutyczną finansowaną w ramach NFZ dla osób dorosłych z terenu Powiatu Łobeskiego. W skład działalności Centrum wchodził; Punkt Zgłoszeniowo - Koordynacyjny, Zespół Leczenia Środowiskowego (wizyty domowe), ambulatoryjna opieka psychiatryczna, psychologiczna oraz wsparcie psychologiczne.

W 2023 r. z pomocy Centrum z terenu Gminy Radowo Małe skorzystało:

- z opieki psychiatrycznej – 5 osób,
- z opieki psychologicznej – 16 osób,
- z usług Zespołu Leczenia Środowiskowego – 4 osoby.

W kontrolowanym okresie Gmina Radowo Małe nie realizowała usług opiekuńczych specjalistycznych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

W zakresie poradnictwa specjalistycznego Gmina Radowo Małe oferowała mieszkańcom możliwość skorzystania nieodpłatnie:

- z pomocy psychologa przyjmującego przy Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Radowie Małym (raz w miesiącu przez 3 godziny),
- ze wsparcia terapeuty uzależnień – który umawia się z klientami telefonicznie, a spotkania odbywają się w miejscu zamieszkania klientów bądź w Urzędzie Gminy w Radowie Małym,
- z pomocy prawnej udzielanej w siedzibie Urzędu Gminy.

W 2023 r. z pomocy psychologa skorzystało 8 mieszkańców Gminy Radowo Małe, a z porad prawnych - 3 mieszkańców. W ramach poradnictwa specjalistycznego Ośrodek współpracował z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie, który zapewniał pomoc psychologiczną, prawną oraz (w razie potrzeby) pomoc innych specjalistów.
(akta kontroli str. 60 - 63 oraz 73 - 74)

Informacje o dostępnych formach poradnictwa były umieszczone na stronie internetowej Ośrodka i Urzędu Gminy w Radowie Małym oraz na tablicy ogłoszeń w siedzibie OPS.

W okresie podlegającym kontroli Ośrodek w Radowie Małym współpracował z Powiatowym Urzędem Pracy w Łobzie. Współpraca polegała na wymianie informacji o dostępnych ofertach pracy wywieszanych na tablicy ogłoszeń w OPS, upowszechnianiu informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach. Ośrodek współpracował również z PUP w zakresie organizacji prac społecznie użytecznych.
(akta kontroli str. 63)

IV Tryb przyznawania świadczeń z pomocy społecznej

W zakresie trybu przyznawania świadczeń z pomocy społecznej kontroli podlegają świadczenia w postaci:

1. zasiłków stałych,
2. zasiłków okresowych,
3. zasiłków celowych i specjalnych celowych,
4. dożywiania (posiłki, świadczenia pieniężne, pomoc rzeczowa),
5. usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych,
6. specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
7. kierowania do domów pomocy społecznej i ustalania odpłatności za pobyt w DPS,
8. pomocy rzeczowej w formie schronienia, zapewnienia posiłku oraz niezbędnego ubrania,
9. zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
10. sprawienia pogrzebu,
11. kontraktów socjalnych.

Z analizy sprawozdania rocznego MRiPS-03-R z udzielonych świadczeń pomocy społecznej pieniężnych, w naturze i usługach za 2023 r. oraz sprawozdania z dożywiania za 2023 r. wynika, że OPS w Radowie Małym zrealizował następujące świadczenia dla podanej liczby osób:

- zasiłki stałe – 23 osoby,
- zasiłki okresowe – 31 osób,
- posiłek – dożywianie – 44 osoby,
- świadczenie pieniężne – dożywianie – 65 osób,
- zasiłki celowe i w naturze ogółem – 44 osoby, w tym 1 specjalny zasiłek celowy,
- usługi opiekuńcze – 14 osób,
- schronienie – 4 osoby,
- kierowanie i odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej – 8 osób,
- pomoc udzielana w postaci pracy socjalnej – 61 rodzin (134 osoby w rodzinie), w tym wyłącznie w postaci pracy socjalnej – 3 rodziny (16 osób w rodzinie),

- kontrakty socjalne - 32 (część A).

Wyboru dokumentacji kontrolnej dokonano na podstawie losowania świadczeniobiorców z list wypłat poszczególnych świadczeń pieniężnych oraz z dostępnych list grup poszczególnych form pomocy niepieniężnej w miesiącu czerwcu i wrześniu 2023 r. oraz z 2024 r. W przypadku braku wymaganej ilości teczek losowaniu poddano listy z pozostałych miesięcy, wybrano teczki akt osobowych i sprawdzono dokumentację osób korzystających z wybranych form świadczeń.

Zasiłki stałe i składki na ubezpieczenie zdrowotne

Zgodnie z art. 37 ust. 1 pkt 1 i 2 zasiłek stały przysługuje pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej i pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.

Sprawdzono wybraną na podstawie przyjętej metody dokumentację osób, którym przyznano zasiłki stałe na podstawie następujących decyzji:

1. OPS.51.17.2.2023 st. z dnia 5 lipca 2023 r.,
 2. OPS.51.zm.15.2024 z dnia 8 stycznia 2024 r. (decyzja zmieniająca),
 3. OPS.51.7.1.2023 ST z dnia 6 listopada 2023 r.,
 4. OPS.51.zm.9.2024 z dnia 8 stycznia 2024 r. (decyzja zmieniająca),
 5. OPS.51.zm.10.2024 z dnia 8 stycznia 2024 r. (decyzja zmieniająca),
 6. OPS.51.zm.13.2024 z dnia 8 stycznia 2024 r. (decyzja zmieniająca),
- (akta kontroli str. 75 - 76)

W decyzjach wskazanych pod nr 1, 2 i 3 przyznających zasiłek stały osoby, którym przyznano zasiłek stały podlegały obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego, określonego w art. 66 ust. 1 pkt 26 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. Osoby, którym przyznano zasiłek stały pismem zostały poinformowane o opłaceniu składki na ubezpieczenie zdrowotne przez Ośrodek. W wydawanych przez Ośrodek decyzjach w rozstrzygnięciu brakowało zapisu dotyczącego objęciem wnioskującego

ubezpieczeniem zdrowotnym w okresie pobierania świadczenia. Zapis w tym zakresie pojawiał się w uzasadnieniu decyzji. Zgodnie z art. 36 pkt 2 c) ustawy o pomocy społecznej składki na ubezpieczenie zdrowotne są świadczeniem niepieniężnym z pomocy społecznej. Art. 106 ust. 1 ww. ustawy nadmienia, że przyznanie świadczeń z pomocy społecznej następuje w formie decyzji administracyjnej. Katalog świadczeń, których przyznanie nie wymaga wydania decyzji administracyjnej nie zawiera opłacenia składki na ubezpieczenie zdrowotne. Opierając się na wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 4 października 2017 r. II/SA/Wa 178/17 rozstrzygnięcie jest jednym z najważniejszych, immamentnych składników decyzji, nie jest możliwe jego zastąpienie uzasadnieniem decyzji. Wynika to z władczego charakteru aktu administracyjnego, który kształtuje prawa i obowiązki strony i musi być w związku z tym jednoznaczny i precyzyjny (...). Rozstrzygnięcie będące treścią decyzji winno być tak sformułowane, aby wynikało z niego w sposób nie budzący wątpliwości, jakie uprawnienia lub jakie obowiązki zostały na stronę nałożone. Mając na uwadze powyższe, zespół kontrolujący zaleca by w decyzjach przyznających zasiłek stały, prawo do opłacania składki na ubezpieczenie zdrowotne było określone w rozstrzygnięciu decyzji.

Kontrolowane kwestionariusze wywiadów środowiskowych (przy decyzjach przyznających zasiłek zostały wskazane pod pozycją nr 1 i 3) posiadały oznaczenie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej bez numer NIP lub Regon. Ponadto w ww. wywiadach w pieczęci nie wskazano dokładanego adresu Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym – brakowało numeru budynku. Zgodnie z obowiązującym w trakcie kontroli wzorem kwestionariusza wywiadu środowiskowego, określonym w załączniku nr 1 do rozporządzenia w sprawie wywiadów środowiskowych, oznaczenie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej powinno zawierać jeden z ww. identyfikatorów oraz adres Jednostki, o czym pouczone Kierownika Ośrodka.

Ponadto ustalono, że w decyzjach administracyjnych jako organ wydający decyzję wskazano Ośrodek Pomocy Społecznej w Radowie Małym. Kierownik Ośrodka wydaje decyzje administracyjne na podstawie art. 110 ust. 7 ustawy z upoważnienia wójta. W przypadku decyzji wydawanych przez kontrolowaną jednostkę prawidłowym oznaczeniem organu jest Wójt Gminy Radowo Małe. Zespół

kontrolujący pouczył Dyrektora Ośrodka o konieczności prawidłowego oznaczania organu wydającego decyzje.

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wniosek z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie zasiłków stałych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które opisywały sytuacje osób i rodzin. Dochód był prawidłowo ustalony. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do miesiąca od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją, zawierały elementy określone w art. 107 k.p.a. oraz wskazywały okres, na jaki został przyznany zasiłek stały oraz termin wypłaty świadczenia. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

(akta kontroli str. 77 - 98)

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Zasiłki okresowe

Zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej oraz rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny. Ponadto zgodnie z art. 38 ust. 3 ww. ustawy kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 50% różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej, a dochodem tej osoby oraz kryterium dochodowym rodziny, a dochodem tej rodziny.

Sprawdzono następującą dokumentację osób, którym przyznano zasiłki okresowe na podstawie decyzji:

1. OPS.51.7.4.2023.O z dnia 13 września 2023 r.
2. OPS.51.10.3.2023.O z dnia 28 sierpnia 2023 r.
3. OPS.51.16.1.2023.O z dnia 16 marca 2023 r.
4. OPS.51.25.1.2023 z dnia 19 lipca 2023 r.
5. OPS.51.2.0.2024 z dnia 12 stycznia 2024 r.

6. OPS.51.3.3.0.2023DZ z dnia 1 sierpnia 2023 r.

(akta kontroli str. 99 - 101)

W kontrolowanych sprawach 2, 3, 4 dotyczących przyznania zasiłku okresowego, osoby ubiegające się o pomoc społeczną zwracały się o pomoc np. na zakup żywności, bieżące potrzeby i opłaty. W trakcie wywiadów środowiskowych pracownik socjalny ustalił, że klienci oczekują tego typu wsparcia, jednak nie poinformowano klientów o przysługującym im zasiłku okresowym. W badanych przypadkach, na zgłoszone potrzeby, został przyznany zasiłek okresowy. W przypadku nr 2 nie odniesiono się do prośby dotyczącej przyznania środków na zakup żywności. W przypadku nr 3 nie odniesiono się do prośby dotyczącej środków na zakup żywności i pokrycia bieżących opłat. Został przyznany zasiłek okresowy, a w decyzji wskazano, że świadczenie przyznano na pokrycie bieżących potrzeb. Przy przyznawaniu pomocy należy uwzględnić zgłaszane potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy, jeżeli odpowiadają one celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej zgodnie z art. 3 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej. Uregulowane w art. 38 u.p.s. świadczenie z pomocy społecznej w formie zasiłku okresowego nie jest przyznawane na zaspokojenie konkretnej potrzeby. Przyznanie takiej formy pomocy należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym i z założenia służyć ma zapewnieniu świadczeniobiorcy dochodu, którym będzie mógł dysponować w granicach własnego uznania. Właściwym postępowaniem byłoby rozpatrzenie wniosków dotyczących przyznania środków na zakup żywności i opłacenie opłat pod kątem przyznania stronom pomocy w formie zasiłku celowego, czego organ nie uczynił. Ponadto z analizy kwestionariuszy wywiadów środowiskowych wynika, że w trakcie przeprowadzania wywiadu środowiskowego osoby ubiegające się o pomoc społeczną nie zostały poinformowane o przysługujących im świadczeniach i dostępnych formach pomocy, przez co nie został zrealizowany przez pracownika socjalnego obowiązek informacyjny, wynikający z art. 119 ust. 2 pkt 4 ustawy o pomocy społecznej. Pouczono Kierownika OPS o konieczności odzwierciedlania w dokumentacji, w tym, w kwestionariuszu wywiadu środowiskowego, pomocy zaproponowanej stronie postępowania.

W rodzinnych wywiadach środowiskowych części D plan pomocy i działań na rzecz osoby i rodziny w przypadku nr 1, 2, 3, 6 wpisywano ogólne sformułowania np.

motywowanie i rozmowa wspierająca. Nie wykazano obszaru motywowania czy rozmowy wspierającej. Pouczono Kierownika OPS, że kwestionariusz wywiadu środowiskowego jest nie tylko źródłem danych formalnych, ale także podstawą do zaplanowania adekwatnych działań pomocowych np. w ramach pracy socjalnej, dlatego tak istotne jest dokumentowanie wszystkich podejmowanych działań.

Wszystkie skontrolowane decyzje zawierały nieprawidłowe oznaczenie organu wydającego decyzję - został wskazany Ośrodek Pomocy Społecznej w Radowie Małym. Zespół kontrolujący pouczył Dyrektora Ośrodka o konieczności prawidłowego oznaczania organu wydającego decyzje.

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wniosek z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie zasiłków stałych poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które opisywały sytuacje osób i rodzin. Dochód był prawidłowo ustalony. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do miesiąca od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją, zawierały elementy określone w art. 107 k.p.a. oraz wskazywały okres, na jaki został przyznany zasiłek okresowy oraz termin wypłaty świadczenia. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

(akta kontroli str. 102 - 154)

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Zasiłki celowe i specjalne celowe

Zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w celu zaspokojenia niezbędnej potrzeby bytowej może być przyznany zasiłek celowy. Zgodnie z art. 39 ust. 2 ustawy zasiłek celowy może być przyznany w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, ogrzewania, w tym opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Ponadto zgodnie z art. 41 pkt 1 ustawy w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy

w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, który nie podlega zwrotowi.

Podczas czynności kontrolnych sprawdzono, wybraną na podstawie przyjętej metody losowania, dokumentację osób otrzymujących zasiłki celowe, przyznane decyzjami administracyjnymi:

1. OPS.51.60.1.2023 z dnia 14 grudnia 2023 r.
2. OPS.51.17.1.2024 z dnia 18 stycznia 2024 r.
3. OPS.51.22.2024 z dnia 26 stycznia 2024 r.
4. OPS.51.02.15.4.2024 z dnia 29 marca 2024 r.

(akta kontroli str. 155)

Pomoc została przyznana po przeprowadzonym w terminie rodzinnym wywiadzie środowiskowym. W aktach kontrolowanych spraw znajdowały się wnioski o pomoc z datą wpływu do OPS. W kontrolowanych sprawach dochód został prawidłowo ustalony. Decyzje administracyjne zostały wydane terminowo, pomoc społeczna została przyznana w ciągu miesiąca od złożenia wniosku z pełną dokumentacją. Decyzje zawierały wszystkie elementy określone przepisami. W aktach kontrolowanych spraw znajdowało się zwrotne potwierdzenie odbioru decyzji. Pomoc została przyznana na zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych: zakup żywności, leków, środków czystości, uregulowanie opłat mieszkaniowych, dofinansowanie do zakupu obuwia, opału, uregulowanie rachunku za energię elektryczną. Przyznana pomoc w formie zasiłku celowego była uzasadniona.

Wszystkie skontrolowane decyzje zawierały nieprawidłowe oznaczenie organu wydającego decyzję, tj. wskazano Ośrodek Pomocy Społecznej w Radowie Małym, zamiast Wójta Gminy Radowo Małe.

Nie wniesiono uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Zgodnie z art. 41 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe może być przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, który nie podlega zwrotowi.

Sprawdzono losowo wybraną, na podstawie przyjętej metody, dokumentację osób otrzymujących zasiłki specjalne celowe przyznane na podstawie decyzji:

1. OPS.51.38.2023.SC z dnia 26 kwietnia 2023 r.

(akta kontroli str. 155 -156)

W toku kontroli ustalono, że pomoc w formie specjalnego zasiłku celowego przyznana była na zaspokojenie niezbędnych potrzeb. W kontrolowanej sprawie odpowiednio uzasadniano szczególne okoliczności przyznania zasiłku. Poddana kontroli dokumentacja zawierała wnioski z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie specjalnego zasiłku celowego poprzedzone było przeprowadzonym, w ustawowym terminie, rodzinnym wywiadem środowiskowym, który wyczerpująco opisywał sytuację osoby. Decyzji nadano rygor natychmiastowej wykonalności - wskazano wyjątkowo ważny interes strony. Nadanie rygoru natychmiastowej wykonalności zostało odpowiednio uzasadnione. Dochód klienta był prawidłowo ustalony. Decyzja administracyjna została wydana w terminie do miesiąca od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją, zawierała wszystkie elementy określone w art. 107 k.p.a. i wskazywała okres, na jaki został przyznany zasiłek. Nieprawidłowo został oznaczony organ wydający decyzję – jako OPS w Radowie Małym. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę. Nie wniesiono uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Usługi opiekuńcze

Zgodnie z art. 50 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych. Jednocześnie zgodnie z art. 50 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób a rodzina, a także wspólnie zamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.

W kontrolowanym okresie w Gminie Radowo Małe były realizowane usługi opiekuńcze. W 2023 r. z usług skorzystało 14 osób, w 2024 r. do dnia kontroli - 11 osób. Usługi opiekuńcze w 2023 r. i 2024 r. były realizowane przez 2 osoby

zatrudnione na umowę o pracę. Nie świadczone specjalistycznych usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Sposób realizacji usług opiekuńczych w kontrolowanym okresie regulowały Uchwały:

- 1) Nr XVII/127/2020 Rady Gminy Radowo Małe z dnia 20 grudnia 2020 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od odpłat, jak również tryb ich pobierania,
- 2) Nr XLII/303/2023 Rady Gminy Radowo Małe z dnia 21 grudnia 2023 r. w sprawie określenia szczegółowych warunków przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowe warunki częściowego lub całkowitego zwolnienia od odpłat, jak również tryb ich pobierania oraz szczegółowych warunków przyznawania usług sąsiedzkich, wymiaru i zakresu usług sąsiedzkich oraz sposobu rozliczania wykonania takich usług przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Radowie Małym.

Ponadto Zarządzeniem Nr 4/2023 Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym z dnia 19 października 2023 r. wprowadzono procedurę dotyczącą realizacji usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych świadczonych przez OPS w Radowie Małym. Procedura wprowadziła, m.in. ankietę pozwalającą określić stopień sprawności osoby objętej usługami opiekuńczymi, załącznik pozwalający sprecyzować indywidualny zakres usług opiekuńczych oraz wzór protokołu z wizyty monitorującej.

(akta kontroli str. 157 - 176)

Sprawdzono dokumentację osób otrzymujących pomoc w postaci usług opiekuńczych przyznanych na podstawie następujących decyzji administracyjnych:

1. OPS.51.13.1.2023.USŁ z dnia 7 listopada 2023 r.
2. OPS.51.10.2.2023.U z dnia 28 grudnia 2023 r.
3. OPS.51.16.2023 U z dnia 29 grudnia 2023 r.
4. OPS.51.7.2023.UO z dnia 22 grudnia 2023 r.

5. OPS.51.1.Zm.2.2023 z dnia 23 stycznia 2023 r. (decyzja zmieniająca decyzję OPS.51.1.3.2022.U z dnia 22 grudnia 2022 r.)

(akta kontroli str. 177 - 180)

Zgodnie z art. 50 ust 5 ustawy o pomocy społecznej ośrodek pomocy społecznej przyznając usługi opiekuńcze, ustala ich zakres, okres i miejsce świadczenia. Wszystkie skontrolowane decyzje wskazywały zakres usług opiekuńczych jedynie w uzasadnieniu decyzji. W ocenie zespołu inspektorów zakres usług powinien zostać ujęty w rozstrzygnięciu decyzji. Opierając się na wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 4 października 2017 r. II/SA/Wa 178/17 cyt.: „rozstrzygnięcie jest jednym z najważniejszych, immamentnych składników decyzji, nie jest możliwe jego zastąpienie uzasadnieniem decyzji. Wynika to z władczego charakteru aktu administracyjnego, który kształtuje prawa i obowiązki strony i musi być w związku z tym jednoznaczny i precyzyjny (...). Rozstrzygnięcie będące treścią decyzji winno być tak sformułowane, aby wynikało z niego w sposób nie budzący wątpliwości, jakie uprawnienia lub jakie obowiązki zostały na stronę nałożone”.

W kontrolowanej sprawie wskazanej pod pozycją nr 1 w decyzji przyznającej usługi opiekuńcze uznano za osobę samotną osobę posiadającą dzieci, co przywołano w uzasadnieniu decyzji. Osoba samotna, zgodnie z art. 6 pkt 9 ustawy o pomocy społecznej, to osoba samotnie gospodarująca, niepozostająca w związku małżeńskim i nieposiadająca wstępnych oraz zstępnych. W opisywanym przypadku decyzja administracyjna w podstawie prawnej zawierała cały art. 50 ustawy o pomocy społecznej, podczas gdy art. 50 ust. 1 i art. 50 ust. 2 ww. ustawy wskazują dwie różne grupy osób, które są uprawnione do pomocy w formie usług opiekuńczych: są to osoby samotne albo osoby posiadające rodzinę. Mając na uwadze powyższe, w wydawanych decyzjach należy wskazywać art. 50 ust. 1 albo 50 ust. 2 ustawy, a w przypadku przyznania usług opiekuńczych w trybie pilnym należy wskazać także art. 50a ww. ustawy (co zostało wskazane w ww. przypadku).

W przypadku, wskazanym pod nr 2, decyzja administracyjna w podstawie prawnej zawierała cały art. 50 ustawy o pomocy społecznej, podczas gdy powinien zostać wskazany art. 50 ust. 1 lub art. 50 ust. 2 ww. ustawy. Z akt kontrolowanej sprawy wynikało, że klient posiadał córkę, a w uzasadnieniu decyzji zakwalifikowano

świadczeniobiorcę jako osobę samotną, choć nie spełniała ona definicji osoby samotnej, zgodnej z art.6 pkt 9 ustawy o pomocy społecznej. Ponadto decyzja wskazywała zakres usług opiekuńczych jedynie w uzasadnieniu.

W przypadku, wskazanym pod nr 3, decyzja administracyjna w podstawie prawnej zawierała cały art. 50 ustawy o pomocy społecznej, podczas gdy powinien zostać wskazany art. 50 ust. 1 lub art. 50 ust. 2 ww. ustawy. Decyzja wskazywała zakres usług opiekuńczych jedynie w uzasadnieniu. Ponadto w decyzji przyznającej usługi opiekuńcze nie określono miejsca świadczenia usług, co jest niegodnie z art. 50 ust 5 ustawy o pomocy społecznej.

W przypadku decyzji, oznaczonej nr 5, w trakcie analizy akt sprawy ustalono, że w związku ze zmianą dochodu rodziny przeprowadzono aktualizację rodzinnego wywiadu środowiskowego. Jednakże w kwestionariuszu wywiadu, sporządzonego przez pracownika socjalnego, w planie pomocy nie zawnioskowano o zmianę decyzji w części dotyczącej odpłatności za świadczenie usług. Pomimo tego decyzja została zmieniona prawidłowo w części dotyczącej odpłatności. Pouczono Kierownika OPS o konieczności starannego dokumentowania czynności na każdym etapie prowadzonego postępowania administracyjnego.

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wniosek z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie usług opiekuńczych poprzedzone było przeprowadzonymi rodzinnymi wywiadami środowiskowymi. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do miesiąca od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez strony. Decyzje administracyjne określały kwotę odpłatności jaką będzie ponosić klient za 1 godzinę świadczonych usług oraz kwotę pełnej ceny za 1 godzinę usług opiekuńczych, określonej w uchwale Rady Gminy. Decyzje wydawane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Radowie Małym wskazywały w rozstrzygnięciu decyzji okres świadczenia usług opiekuńczych. Wszystkie skontrolowane decyzje zawierały nieprawidłowe oznaczenie organu wydającego decyzję tj. wskazano Ośrodek Pomocy Społecznej w Radowie Małym, zamiast Wójta Gminy Radowo Małe.

(akta kontroli str. 181 - 194)

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Usługi sąsiedzkie

W Gminie określono szczegółowe warunki przyznawania usług sąsiedzkich, wymiaru i zakresu usług sąsiedzkich oraz sposobu rozliczania wykonania takich usług w Uchwale Nr XLII/303/2023 Rady Gminy Radowo Małe z dnia 21 grudnia 2023 r.

Zgodnie z informacją udzieloną przez Kierownika kontrolowanej jednostki, na dzień kontroli, OPS w Radowie Małym nie rozpoczął realizacji tego typu usług.

(akta kontroli str. 157 - 160)

Kierowanie do domu pomocy społecznej

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Sprawdzono wybraną, zgodnie z założoną metodą, dokumentację osób ponoszących odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej, na podstawie następujących decyzji:

1. OPS.51.zm.36.2023 z dnia 25 września 2023 r.(decyzja zmieniająca)
2. OPS.51.2.2023.DPS z dnia 29 maja 2023 r.
3. OPS.51.1.2023 z dnia 22 maja 2023 r.
4. OPS.51.2.2023 z dnia 22 listopada 2023 r.
5. OPS.51.Zm.7.2023 z dnia 6 marca 2023 r.

(akta kontroli str. 195 - 198)

We wszystkich kontrolowanych decyzjach administracyjnych ustalających odpłatność mieszkańca za pobyt w domu pomocy społecznej w przedmiocie rozstrzygnięcia decyzji zbędnie przywołano średni koszt miesięczny utrzymania mieszkańca w domu pomocy społecznej. Średni koszt nie należy zakresu kompetencji organu wydającego decyzję (Wójta Gminy Radowo Małe), wobec powyższego, zdaniem zespołu inspektorów, nie powinien być przedmiotem rozstrzygnięcia w ww. decyzjach.

W przypadku decyzji wskazanej pod nr 2 pomimo ustalenia, że nastąpił zgon klienta (w dokumentacji znajdował się akt zgonu) nie stwierdzono wygaszenia decyzji

kierującej do domu pomocy społecznej. W ww. decyzji stwierdzono, że nie wskazano pouczenia o prawie do zrzeczenia się odwołania i skutkach zrzeczenia się odwołania, co jest sprzeczne z art. 107 § 1 k.p.a.

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wniosek o umieszczenie w domu pomocy społecznej z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie świadczeń w formie odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które wyczerpująco opisywały sytuację osób. Dochód klientów był prawidłowo ustalany. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie do miesiąca od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. Wszystkie skontrolowane decyzje zawierały nieprawidłowe oznaczenie organu wydającego decyzję tj. wskazano Ośrodek Pomocy Społecznej w Radowie Małym, zamiast Wójta Gminy Radowo Małe. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

(akta kontroli str. 199 - 211)

Nie wniesiono uwag do kontrolowanego obszaru.

Pomoc w formie schronienia

Zgodnie z art. 48 osoba lub rodzina ma prawo do schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania, jeżeli jest tego pozbawiona. Zgodnie z art. 97 ust. 5 rada powiatu lub rada gminy w drodze uchwały ustala, w zakresie zadań własnych, szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia i mieszkaniach treningowych i wspomaganych. Zgodnie z art. 51 ustawy o pomocy społecznej schronisko dla osób bezdomnych jest ośrodkiem wsparcia.

Gmina podjęła uchwałę Nr X/72/2019 Rady Gminy Radowo Małe z dnia 30 grudnia 2019 r. w sprawie ustalenia w zakresie zadań własnych, szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za udzielenie wsparcia w postaci tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych i schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi.

Jak wskazano w treści niniejszego protokołu na str. nr 9 - 10 udzielanie schronienia zabezpieczono na podstawie umów zawartych z podmiotami zewnętrznym dot. zapewniania schronienia osobom bezdomnych z terenu Gminy Radowo Małe.

Sprawdzono wybraną, zgodnie z założoną metodą, dokumentację osób skierowanych do schroniska dla osób bezdomnych, na podstawie następujących decyzji:

1. OPS.51.2.SCH.2023DZ z dnia 15 lutego 2023 r.
2. OPS.51.3.SCH.2023DZ z dnia 1 marca 2023 r.
3. OPS.51.4.1.SCH.2023 z dnia 22 grudnia 2023 r.
4. OPS.51.1.1.2023.SCH z dnia 5 stycznia 2023 r.

(akta kontroli str. 212 - 213)

W przypadku decyzji wskazanej pod nr 4, po analizie akt sprawy, zespół inspektorów stwierdził, że skierowana osoba do schroniska dla osób bezdomnych była bardzo ciężko chora, niesamodzielna i wymagająca stałej pomocy w codziennym funkcjonowaniu. Stwierdzono, że ww. osoba w kryzysie bezdomności nie powinna zostać skierowana do schroniska dla osób bezdomnych, ponieważ placówki tego typu nie są przeznaczone do świadczenia całodobowej opieki ani do zaspokajania szczególnych potrzeb osób niesamodzielnych. Zgodnie z art. 48a ust. 5 ustawy o pomocy społecznej w schronisku dla osób bezdomnych mogą przebywać osoby zdolne do samoobsługi, których stan zdrowia nie zagraża zdrowiu i życiu innych osób przebywających w placówce. Schronisko dla osób bezdomnych zapewnia tymczasowe schronienie oraz usługi ukierunkowane na wzmocnienie aktywności społecznej, wyjście z bezdomności i uzyskanie samodzielności życiowej. Powinny więc tam przebywać osoby zdolne do samodzielnego funkcjonowania. W kontrolowanym przypadku osoba była niesamodzielna, wymagająca całodobowej opieki i była trwale niezdolna do samodzielnej egzystencji, co potwierdzały dokumenty wystawione przez lekarza orzecznika ZUS. W sytuacji, gdy stan zdrowia i stopień niesamodzielności osoby przekraczają możliwości wsparcia oferowanego w schronisku, właściwym rozwiązaniem jest rozważenie umieszczenia takiej osoby w placówce zapewniającej całodobową opiekę, w szczególności - w domu pomocy społecznej lub innym odpowiednim ośrodku, zgodnie z art. 54 ustawy o pomocy społecznej. Takie działanie odpowiada rzeczywistym potrzebom osoby, zabezpiecza jej godność, bezpieczeństwo

i prawo do odpowiedniej opieki. W szczególnych sytuacjach, gdy osoba bezdomna, która jest w stanie terminalnym lub wymaga opieki paliatywnej, należy podjąć działania w kierunku przyjęcia tej osoby do hospicjum – o ile spełnia ona medyczne kryteria przyjęcia do tego typu placówki.

(akta kontroli str. 214 - 290)

Poddana kontroli dokumentacja zawierała wnioski o skierowanie do schroniska dla osób bezdomnych z datą wpływu do Ośrodka, a także dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczeń. Przyznanie świadczeń poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które wyczerpująco opisywały sytuację osób. Dochód klientów był prawidłowo ustalany. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie miesiąca od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. Wszystkie skontrolowane decyzje zawierały nieprawidłowe oznaczenie organu wydającego decyzję, tj. wskazano Ośrodek Pomocy Społecznej w Radowie Małym, zamiast Wójta Gminy Radowo Małe. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę. We wszystkich skontrolowanych przypadkach z osobami bezdomnymi zostały zawarte kontrakty socjalne.

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Zasiłki celowe na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego

Zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 6 do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.

Z informacji udzielonej przez Kierownika OPS w Radowie Małym wynika, że w kontrolowanym okresie nie było przyznanych zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego.

Sprawienie pogrzebu

Sprawienie pogrzebu jest zadaniem własnym gminy o charakterze obowiązkowym (art. 17 ust. 1 pkt 15 ustawy o pomocy społecznej). Sprawienie pogrzebu odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego.

Gmina Radowo Małe podjęła uchwałę Nr II/18/2018 Rady Gminy Radowo Małe z dnia 27 grudnia 2018 r. w sprawie sposobu sprawienia pogrzebu oraz określenia zasad zwrotu wydatków na pokrycie kosztów pogrzebu.

Nie wniesiono uwag do kontrolowanego obszaru.

V Sposób organizowania pomocy (świadczenia niefinansowe)

Zgodnie z art. 6 pkt 12 ustawy praca socjalna to działalność zawodowa mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi. Praca socjalna świadczona jest osobom i rodzinom bez względu na posiadany dochód.

Praca socjalna może być prowadzona:

- z osobami i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich aktywności i samodzielności życiowej;
- ze społecznością lokalną w celu zapewnienia współpracy i koordynacji działań instytucji i organizacji istotnych dla zaspokajania potrzeb członków społeczności.

Na podstawie kontrolowanej dokumentacji dotyczącej pracy socjalnej ustalono, że pracownicy OPS w Radowie Małym świadczyli pracę socjalną mającą na celu zapewnienie skuteczności działań pomocowych osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie przez pełnienie odpowiednich ról społecznych. Kierownik Ośrodka poinformowała, że pracownicy socjalni prowadzili pracę socjalną wynikającą z diagnozy sytuacji rodziny/osoby. Głównym narzędziem diagnozy był rodzinny wywiad środowiskowy oparty na kwestionariuszu. Udzielone wsparcie w formie pracy socjalnej Ośrodek dokumentował w notatkach służbowych pracowników socjalnych. Kierownik Ośrodka poinformowała, że, cyt.: „Pracownicy socjalni podejmują szereg działań, m.in. w zakresie uzyskania przez klientów świadczeń emerytalno-rentowych, orzeczeń o niepełnosprawności, aktywizacji zawodowej, umawiają klientów na wizyty w Centrum Zdrowia Psychicznego w Łobzie, towarzyszą w wizytach lekarskich, pomagają w wypełnianiu wniosków, m.in. o dodatek mieszkaniowy, przygotowywaniu pism urzędowych do sądu czy Urzędu Gminy.” Pracownicy socjalni, podczas podejmowanych działań w ramach pracy socjalnej, współpracowali, m.in., z: urzędem

pracy, policją, szkołami, służbą zdrowia, kuratorami sądowymi, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łobzie, Centrum Opiekuńczo - Mieszkalnym w Resku, Środowiskowym Domem Samopomocy w Łobzie. Pracownicy socjalni włączyli się zorganizowaną przez mieszkankę Gminy akcją „Szlachetna Paczka”.

W trakcie kontroli sprawdzono dokumentację 4 spraw, w których prowadzona była praca socjalna, która miała na celu poprawę sytuacji zawodowej, zdrowotnej, bytowej osób. Podejmowane działania przez pracowników socjalnych były dokumentowane w notatkach służbowych oraz w kwestionariuszach wywiadów środowiskowych. Zdaniem zespołu inspektorów skontrolowana dokumentacja odzwierciedlała świadczoną pracę socjalną na rzecz klientów. Dokumentowanie pracy socjalnej, podejmowanych działań z rodziną i kontaktów z klientami, prowadzone było w sposób rzetelny i przejrzysty. Adnotacje w notatkach służbowych były szczegółowe, działania pracownika socjalnego były dokumentowane na bieżąco.

Zespół inspektorów zwrócił uwagę, że w niektórych formularzach rodzinnych wywiadów środowiskowych dotyczących świadczeń przyznawanych decyzją administracyjną znajdowały się adnotacje dotyczące rozmowy wspierającej przeprowadzonej z klientem - w części sprawdzanych spraw nie wskazano obszaru, którego dotyczyła ta rozmowa.

(akta kontroli str. 291 - 295)

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanego obszaru.

Praca socjalna, zgodnie z art. 45 ust. 2 ustawy, może być prowadzona w oparciu o kontrakt socjalny lub projekt socjalny. W okresie podlegającym kontroli OPS w Radowie Małym nie zrealizował projektów socjalnych.

Zgodnie z art. 108 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej w celu określenia sposobu współdziałania w rozwiązywaniu problemów osoby lub rodziny znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej pracownik socjalny zatrudniony w ośrodku pomocy społecznej lub w powiatowym centrum pomocy rodzinie może zawrzeć kontrakt socjalny z tą osobą lub rodziną, w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu.

Kontrola wykazała, że Ośrodek Pomocy Społecznej w Radowie Małym w 2023 r., na podstawie art. 108 ustawy o pomocy społecznej, zawarł 10 kontraktów socjalnych. W 2024 r. do dnia kontroli zawarto 5 kontraktów socjalnych (na druku „Część I A i II A”).

Ustalono, że przyznane świadczenia w postaci podpisanych kontraktów socjalnych zostało błędnie wykazane przez Ośrodek w sprawozdaniu MRiPS-03-R za rok 2023 r. Kierownik Ośrodka oświadczyła, że cyt.: „...w sprawozdaniu błędnie została wykazana liczba kontraktów socjalnych – w liczbie 32. Spowodowane było to tym, że kontrakty prowadzone w latach poprzednich nie zostały zamknięte w systemie dziedzicznym Opieka i zostały naliczone do sprawozdania. Błąd ten został naprawiany, a przeprowadzone kontrakty będą zapisywane w wartościach prawidłowych”. Poinformowano Kierownika Ośrodka o konieczności wzmożenia nadzoru nad sprawozdawczością przekazywaną do Wojewody Zachodniopomorskiego za pośrednictwem Centralnej Aplikacji Statystycznej.

Sprawdzono wybraną dokumentację osób, z którymi w okresie objętym kontrolą podpisano kontrakt socjalny:

1. z dnia 15 maja 2023 r.,
2. z dnia 12 kwietnia 2023 r.,
3. z dnia 13 czerwca 2023 r.,
4. z dnia 25 września 2023 r.

(akta kontroli str. 296 - 298)

Kontrakty zawierane były w celu aktywizacji zawodowej i integracji społecznej oraz poszukiwania zatrudnienia w celu poprawy sytuacji materialnej oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Kontrakty socjalne zostały zawarte na druku „Część I A i II A”, który określa sposób współpracy z osobą/rodziną w zakresie rozwiązywania trudnej sytuacji życiowej. W kontrolowanym okresie nie zawarto kontraktów socjalnych, „Część I B i II B”, określających sposób współpracy w celu wzmocnienia aktywności i samodzielności życiowej, zawodowej lub przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu.

Przeprowadzona analiza kontraktów socjalnych wykazała, że dokumentacja prowadzona była w sposób należyty, zgodnie z obowiązującymi przepisami oraz zasadami pracy socjalnej. Udokumentowane zostały działania pracowników socjalnych

na rzecz osoby, działania podejmowane przez osobę zawierającą kontrakt, a także ewentualna współpraca z innymi podmiotami. W każdym kontrolowanym przypadku ocena realizacji działań ustalonych w kontrakcie następowała w ustalonym terminie, na odpowiednim druku. W każdym przypadku pracownik socjalny monitorował sytuację osoby, z którą został zawarty kontrakt socjalny. W ocenie zespołu inspektorów prowadzone kontrakty odzwierciedlały właściwie zidentyfikowane potrzeby i cele pracy z klientem.

W jednym kontrolowanym przypadku, wskazanym pod nr 1, w opinii zespołu kontrolerów, zasadnym było dokonanie modyfikacji zapisów kontraktu. W analizowanym kontrakcie socjalnym jako cel główny wskazano podjęcie zatrudniania. Cel został sformułowany zbyt wąsko – zasadniejsze byłoby sformułowanie celu jako poprawę lub zmianę sytuacji majątkowej. Kontrakt wymagał modyfikacji – choć klient podjął zatrudnienie, forma tego zatrudnienia nie odpowiadała w pełni założeniom kontraktu, ukierunkowanym na trwałą poprawę sytuacji materialnej i zapewnienie klientowi zabezpieczeń społecznych.

(akta kontroli str.291 oraz 299 - 309)

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanej dokumentacji.

Ośrodek nie współpracował z zakładami karnymi. W kontrolowanym okresie nie zgłosiły się do OPS osoby opuszczające zakłady karne, które należało objąć pracą socjalną. Nie zgłoszono także osób z terenu Gminy, którym pozostało nie więcej niż 3 miesiące do planowanego opuszczenia zakładu karnego lub aresztu śledczego, które należało objąć pracą socjalną.

OPS współpracował z organizacjami pozarządowymi na terenie Gminy, takimi jak Ochotnicza Straż Pożarna w Radowie Małym. Współpracę podjęto, m.in. ze Stowarzyszeniem „Żyj lepiej w Orlu” w ramach wydawania skierowań do otrzymania pomocy żywnościowej. W 2023 r. wydano 174 skierowań w tym zakresie.

(akta kontroli str. 294 - 295)

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanego obszaru.

VI Program „Posiłek w szkole i w domu”

W kontrolowanym okresie obowiązywał wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023 (M.P z 2018 r., poz.1007) oraz wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024 – 2028 (M.P z 2023 r., poz. 881). Pomoc w ramach programów w Gminie Radowo Małe była przyznawana na podstawie następujących uchwał:

1. Uchwała Nr XLI/286/2023 Rady Gminy Radowo Małe z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie przyjęcia programu ośłonowego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024 – 2028 Gminy Radowo Małe,
2. Uchwała Nr XLI/287/2023 Rady Gminy Radowo Małe z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie podwyższenia kwoty kryterium dochodowego uprawniającego do uzyskania wsparcia w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024 – 2028,
3. Uchwała Nr XLI/288/2023 Rady Gminy Radowo Małe z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku lub świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób i rodzin objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2024 – 2028,
4. Uchwała Nr XXXV/248/2023 Rady Gminy Radowo Małe z dnia 10 lutego 2023 r. w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób i rodzin objętych wieloletnim rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023,
5. Uchwała Nr XXXV/249/2023 Rady Gminy Radowo Małe z dnia 10 lutego 2023 r. w sprawie podwyższenia kryterium dochodowego uprawniającego do korzystania z pomocy społecznej przez osoby objęte rządowym programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023,
6. Uchwała Nr II/15/20218 Rady Gminy Radowo Małe z dnia 27 grudnia 2018 r. w sprawie uchwalenia wieloletniego programu ośłonowego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023,
7. Uchwała Nr II/16/20218 Rady Gminy Radowo Małe z dnia 27 grudnia 2018 r. w sprawie podwyższenia kwoty kryterium dochodowego do 150 % w celu udzielenia

pomocy w ramach wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023,

8. Uchwała Nr II/17/2018 Rady Gminy Radowo Małe z dnia 27 grudnia 2018 r. w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków w zakresie dożywiania w formie posiłku, świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób objętych wieloletnim programem rządowym „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019 – 2023.

W 2023 r. pomoc w formie posiłku otrzymały 44 osoby, w tym 41 dzieci. W 2024 r. do dnia kontroli przyznano pomoc w formie posiłku 52 osobom, w tym 51 dzieciom.

W kontrolowanym okresie nie przyznano pomocy w formie posiłku bez decyzji.

W 2023 r. średni koszt jednego posiłku wynosił 6,76 zł, a 2024 r. – 4,47 zł.

W kontrolowanym okresie Ośrodek pokrywał koszty dożywiania dzieci uczęszczających do następujących placówek oświatowych:

1. Szkoły Podstawowej im. Kornela Makuszyńskiego w Radowie Małym, Radowo Małe 36,
2. Szkoły Podstawowej Nr 3 im. Adama Mickiewicza w Łobzie, ul. Kościuszki 17,
3. Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego w Nowogardzie, ul. Poniatowskiego 17,
4. Młodzieżowego Ośrodka Socjoterapii w Waniorowie, Waniorowo 4.

Inne podmioty, w których dofinansowano dożywianie z Programów:

1. Schronisko dla Osób Bezdomnych DIOGENES, Rynowo 27,
2. Schronisko dla Osób Bezdomnych Markot, Łagiewniki 1.

Kontrolę nad wydawaniem posiłków w placówkach oświatowych sprawowali dyrektorzy placówek oświatowych oraz właściwa miejscowo Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna. Gmina nie prowadziła dożywiania w czasie wolnym od zajęć szkolnych. W czasie ferii zimowych i letnich oraz przerw świątecznych przyznawane były dodatkowe świadczenia pieniężne.

(akta kontroli str. 310 - 313)

Sprawdzono wybraną dokumentację osób otrzymujących posiłki oraz zasiłki celowe przyznane na podstawie następujących decyzji:

Posiłek

1. OPS.51.29.3.2023 z dnia 1 września 2023 r.,
2. OPS.51.50.2023 DZ z dnia 25 września 2023 r.,
3. OPS.51.5.1.2023 AD z dnia 12 stycznia 2023 r.,
4. OPS.51.25.2024 z dnia 31 stycznia 2024 r.,
5. OPS.51.43.1.2023 z dnia 28 sierpnia 2023 r.,
6. OPS.51.3.1.2023 DOŻ z dnia 8 września 2023 r.,
7. OPS.51.14.1.2023 DOŻ z dnia 1 września 2023 r.,
8. OPS.51.4.1.2023 C z dnia 28 sierpnia 2023 r.,
9. OPS.51.10.9.2023 z dnia 28 grudnia 2023 r.,
10. OPS.51.29.6.2023 z dnia 19 grudnia 2023 r.

Świadczenie pieniężne

11. OPS.5102.31.2024 z dnia 4 kwietnia 2024 r.,
12. OPS.5102.11.2024 z dnia 18 marca 2024 r.,
13. OPS.51.47.1.2023 z dnia 15 września 2023 r.,
14. OPS.51.33.2.C.2023 z dnia 4 października 2023 r.,
15. OPS.51.40.2.C.2023 z dnia 5 września 2023 r.,
16. OPS.51.28.2.2023 z dnia 8 września 2023 r.,
17. OPS.51.27.3.2023 z dnia 30 maja 2023 r.,
18. OPS.51.13.1.2024 z dnia 7 marca 2024 r.

(akta kontroli str. 314 – 317 oraz 330 - 331)

W podstawie prawnej wszystkich decyzji dotyczących przyznania pomocy w formie posiłku przywołano art. 48 ustawy o pomocy społecznej, a nie doprecyzowano, że w tym przypadku należy przywołać art. 48b ust. 2 i 3 u.p.s. Poinformowano Kierownika OPS o konieczności stosowania takiego zapisu w wydawanych decyzjach.

W uzasadnieniu decyzji przyznających świadczenie w formie posiłku stosowano zapis informujący, że „zasiłek” zostanie przekazany na konto szkoły według noty obciążeniowej – przyznane świadczenie nie jest zasiłkiem, wobec powyższego poinformowano Kierownika OPS, że nie należy w tym przypadku stosować takiego nazewnictwa.

Pouczono Kierownika Ośrodka o konieczności zwiększenia nadzoru nad prowadzonymi sprawami w celu zachowania rzetelności i celowości stosowanych zapisów w wydawanych decyzjach administracyjnych.

Wszystkie kontrolowane kwestionariusze wywiadów środowiskowych dotyczących przyznania świadczenia w formie posiłku posiadały oznaczenie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej bez numer NIP lub Regon. Zgodnie z obowiązującym w trakcie kontroli wzorem kwestionariusza wywiadu środowiskowego, określonym w załączniku nr 1 do rozporządzenia w sprawie wywiadów środowiskowych, oznaczenie jednostki organizacyjnej pomocy społecznej powinno zawierać jeden z ww. identyfikatorów, o czym pouczono Kierownika Ośrodka.

Ponadto ustalono, że w ww. decyzjach administracyjnych jako organ wydający decyzję wskazano Ośrodek Pomocy Społecznej w Radowie Małym, zamiast Wójta Gminy Radowo Małe. Kierownik Ośrodka wydaje decyzje administracyjne na podstawie art. 110 ust. 7 ustawy z upoważnienia wójta. W przypadku decyzji wydawanych przez kontrolowaną jednostkę prawidłowym oznaczeniem organu jest Wójt Gminy Radowo Małe. Zespół kontrolujący pouczył Dyrektora Ośrodka o konieczności prawidłowego oznaczania organu wydającego decyzje.

Kontrolowana dokumentacja zawierała dokumenty stanowiące podstawę przyznania świadczenia. Przyznanie świadczeń poprzedzone było przeprowadzonymi, w ustawowym terminie, rodzinnymi wywiadami środowiskowymi, które opisywały sytuację osób i rodzin. Pomoc przyznawana była w ciągu miesiąca od złożenia wniosku. Decyzje administracyjne zostały wydane w terminie miesiąca od daty wpływu do Ośrodka wniosku wraz z wymaganą dokumentacją. Decyzje wskazywały okres obowiązywania świadczeń. W kontrolowanej dokumentacji odnotowano potwierdzenie odbioru decyzji przez stronę.

(akta kontroli str. 318 – 329 oraz 332 - 338)

Nie wniesiono innych uwag do kontrolowanego obszaru.

Na tym kontrolę zakończono.

Przeprowadzenie kontroli zostało odnotowane w książce kontroli pod nr 1.

Na podstawie ustaleń kontroli działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym należy ocenić pozytywnie z nieprawidłowościami.

Stwierdzone nieprawidłowości wynikały, m.in. z braku wnikliwej kontroli i odpowiedniego nadzoru Kierownika Ośrodka nad sporządzaną dokumentacją. Skutkowało to, m.in. niespełnieniem wymogów określonych przepisami prawa przy przyznawaniu świadczeń z pomocy społecznej. Z kolei niedostateczne rozpoznanie indywidualnych potrzeb oraz sytuacji osoby w kryzysie bezdomności przyczyniło się do udzielenia wsparcia, które nie było adekwatne do stanu jej zdrowia. W konsekwencji reakcja instytucji pomocowej okazała się niewystarczająca wobec osoby wymagającej pilnej i indywidualnie dostosowanej pomocy.

Poprzednia kontrola kompleksowa w Ośrodku Pomocy Społecznej w Radowie Małym przeprowadzona przez zespół inspektorów Wydziału Spraw Społecznych Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie odbyła się w dniach 19 - 21 lutego 2018 r. Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej za okres od 1 stycznia 2016 r. do dnia kontroli. Działalność kontrolowanej jednostki oceniono pozytywnie mimo stwierdzonych nieprawidłowości. Kierownikowi Ośrodka zalecono:

- 1) dostosować nazewnictwo stanowiska pracy do posiadanych przez pracownika kwalifikacji,
- 2) stosować odpowiednie kwestionariusze wywiadów środowiskowych podczas ustalania sytuacji dochodowej oraz materialnej osób i rodzin zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 sierpnia 2016 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego,
- 3) przestrzegać zasady określone w Uchwale Nr 221 Rady Ministrów w sprawie ustanowienia wieloletniego programu wspierania finansowego gmin w zakresie dożywiania „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 przy udzielaniu pomocy w formie posiłku,
- 4) dokonać zwrotu dotacji w wysokości 3.164,89 zł za 2016 r. oraz w wysokości 3.701,67 zł za 2017 r. wraz z odsetkami naliczonymi od dnia przekazania z budżetu państwa dotacji wykorzystanej niezgodnie z przeznaczeniem, w terminie 15 dni od dnia otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

W toku kontroli ustalono, że ww. zalecenia zostały zrealizowane.

Zgodnie z § 17 rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej, kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając, w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyn tej odmowy, co nie stanowi przeszkody do sporządzenia zaleceń pokontrolnych. Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole.

Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu kontroli.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie wobec zastrzeżeń.

Protokół sporządzono dnia 6 sierpnia 2025 r. w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których egzemplarz nr 1 pozostaje w jednostce kontrolowanej.

Miejsce i data podpisania protokołu: Radowo Małe, 11 sierpnia 2025 r.

Kierownik kontrolowanej jednostki:

Anna Marcinkowska – Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym

Kontrolujący:

Anna Karska – inspektor wojewódzki

Monika Wilczyńska – inspektor wojewódzki

Oświadczam, że w dniu 11 sierpnia 2025 r. zostałem zapoznany z treścią niniejszego protokołu i otrzymałam jeden jego egzemplarz.

Anna Marcinkowska – Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej w Radowie Małym

Właściwe podpisy na oryginale